

X

Oppiaine	Laskentatoimi	Päivämäärä	7.12.2010
Tekijä(t)	Petri Korte	Matrikkelinumero	
		Sivumäärä	108s. + liitteet
Otsikko	Budjetoinnin ja strategisen suoritusmittauksen suhde – Survey-tutkimus suurissa ja keskisuurissa yrityksissä		
Ohjaaja(t)	Prof. Markus Granlund KTM Ulla-Maija Lakka		

Tiivistelmä

Budjetointi on saanut viime aikoina osakseen paljon kritiikkiä. Osa tutkijoista on ehdottanut siitä luopumista jopa kokonaan. Toisaalta on argumentoitu budjetoinnin korvaamattomuuden puolesta ja kannustettu pikemmin kehittämään sitä. On myös puhuttu, että budjetointi kaipaa rinnalleen ja tueksi muita ohjauskeinoja paikkaamaan sen väistämättömiä puutteita. Tähän rooliin on ehdotettu esimerkiksi strategista suoritusmittausta, kuten Balanced Scorecardia, joka on viime aikoina yleistynyt nopeasti. Beyond Budgeting -ohjausfilosofian puolestapuhujat ovat kuitenkin nähneet strategisen suoritusmittauksen osaltaan juuri korvaamassa kokonaan budjetoinnin.

Tutkielmassa analysoidaan budjetoinnin ja strategisen suoritusmittauksen suhdetta, joka on aiemmin kirjallisuudessa saanut marginaalisen huomion. Tavoitteena on tutkia, ovatko budjetointi ja strateginen suoritusmittaus toisilleen ensisijaisesti substituutteja, komplementteja vai jotain siltä väliltä. Siksi tutkielmassa arvioidaan, edistääkö linkittyminen talousohjauksesta koettua hyötyä. Lisäksi kuvataan ohjauskeinojen linkittyessä niiden tuomaa tukea toisilleen sekä havaittuja ominaispiirteitä. Teoreettisina viitekehyksinä toimivat Malmin ja Brownin (2008) ohjauspaketti-malli, joka soveltuu tukemaan johdon ohjausjärjestelmän osien välistä tutkimusta, sekä sitä täydentävänä Simonsin (1995) Levers of Control -teoriaa, joka korostaa ohjauskeinojen käyttötapaa.

Tutkielman empiriaosa toteutettiin kvantitatiivisena survey-tutkimuksena. Tavoitteena oli tulosten tilastollinen yleistettävyyden eikä niinkään ohjauskeinojen välisen suhteen syvälinen ymmärtäminen. Otokoko oli 450 yritystä. Hyväksytyjä vastauksia kertyi 137, mikä mahdollisti tulosten suhteellisen hyvän yleistettävyyden. Tutkimustuloksena havaittiin, ettei budjetointi ole menettänyt asemaansa ohjauksessa. Muodossa tai toisessa sitä sovelsivat kaikki tutkitut yritykset. Strateginen suoritusmittaus oli ainakin jossain määrin käytössä noin 70 %:ssa yrityksissä. Tutkittujen ohjauskeinojen linkittäminen paransi talousohjauksesta koettua hyötyä ja tuloksellisinta ohjaus oli tiiviisti ohjauskeinot linkittäneillä. Ohjauskeinot tukivat ja täydensivät ohjauksen osa-alueilla toisiaan. Monilla ohjauksen osa-alueilla niitä käytettiin rinnakkain. Budjetoinnilla oli silti lievästi vahvempi rooli diagnostisessa, tehokkuutta tukevassa ohjauksessa, kun taas strateginen suoritusmittaus soveltui selvästi paremmin myös innovatiivisuutta edistävään interaktiiviseen ohjaukseen. Tietojärjestelmien tuki oli keskeinen linkittämistä edistävä osatekijä.

Johtopäätöksenä voidaan havaita, että budjetointi ja strateginen suoritusmittaus ovat toisilleen komplementteja. Niiden tiivis linkittyminen mahdollistaa parhaiten dynaamisen jännitteen, mikä ohjaa kohti strategisten tavoitteiden saavuttamista. Budjetoinnin ja strategisen suoritusmittauksen linkittämiseen kannattaa käyttää voimavaroja, koska myös kustannus-hyöty-suhde on positiivinen.

Asiasanat	Budjetointi, strateginen suoritusmittaus, linkitys, Levers of Control, ohjauspaketti
Muita tietoja	